

תפוצה:

הם בדרום-, מערב אירופה, חצי מאוכלוסיית הארנבים העולמית נמצאת בצפון אמריקה ובחלקים מאפריקה ומדרום במספר איים בארכיפלג היפני, בסומטרה, מזרח אסיה במסגרת ההחלפה האמריקנית הגדולה אמריקה. הארנבים היגרו לדרום אמריקה.

סוגים:

- ארנב ננסי סוג ומין יחיד (Brachylagus idahoensis)
- סוג ומין יחיד ארנב הנהרות (Bunolagus monticularis)
  - סוג ארנב מפוספס (Nesolagus)
  - סוג ומין יחיד ארנבון מצוי (Oryctolagus cuniculus)
    - סוג ומין יחיד ארנבון בר (Pentalagus furnessi)
    - סוג ומין יחיד ארנב אוגנדי (Poelagus marjorita)
    - סוג ומין יחיד ארנבון געשי (Romerolagus diazi)
      - סוג ארנב כותנה (Sylvilagus)

בתרבות:

ובהן המיתולוגיה האצטקית [דרוש מקור]הארנב מופיע בתורה, ובמספר מיתולוגיות הרפתקאות אליס "מ עם הארנבים המפורסמים בספרות נמנים הארנב הלבן .והקוריאנית מספריה של ביאטריקס ופיטר הארנב "גבעת ווטרשיפ"הארנבונים מ, "בארץ הפלאות שהוא אחד הארנבים, של האחים וורנר ארנב בדיוני מפורסם אחר הוא באגס באני .פוטר האנושיים המוכרים ברחבי העולם.

הארנב מסמל גם שאננות, הארנב בדרך כלל מסמל מהירות. במשל הצב והארנב.

מבנה ומידות:

הבז האדום הוא אחד הקטנים שבדורסי ארץ ישראל. הנקבה גדולה במקצת מהזכר. משקלה נע בין 171–196 גרם, בעוד שמשקלו של הזכר 118–153 גרם. אורכה של הנקבה 30–33 ס"מ בעוד אורכו של הזכר 28–29 ס"מ. אורך זנבה של הנקבה 15 ס"מ. אורך זנבו של הזכר 12.8 ס"מ. אורך כנף הנקבה 35 ס"מ ואורך כנף הזכר 33 ס"מ. מוטת כנפי הנקבה 69–72 ס"מ ומוטת כנפי הזכר 65–68 ס"מ. המקור כפוף, קצר וחזק, צבעו כחול-שחור. הדונגית (עור חשוף בבסיס המקור) בצבע צהוב-כתום, במחצית העליונה של המקור בליטה דמוית שן. אורך מקורו של הבז האדום 57–65 מ"מ. העין חומה כהה. קוטר העין, הגדולה ביחס לזו של דורסים אחרים בגודלו, 8 מ"מ. רגליו 'צהובות", קצרות וחזקות, אצבעותיהן ארוכות, וטפריו בצבע לבן-בז.

ההבדל בין הזכר והנקבה:

כהים יותר לעומת הנקבות האפורים, בטפרים ובזנב הזכרים שונים מן הנקבות בראש ובצבע גופם החלק או מנוקד בדלילות, לעומת צבען החום והמנוקד בשחור של הנקבות.

הראש והעורף אפורים-כחלחלים. חלקי גופו העליונים (גב והסוככות :צבעי הזכר הבוגר הקטנות בכנפיים) בצבע בז' אדמדם חלק - מה שהקנה למין את שמו. סוככות הכנף הגדולות אפורות ויוצרות פס בולט המבדיל בין הגב האדמדם לבין אברות הכנף השחרחרות. תחתית הכנף הנראית בתעופה לבנה בוהקת, חסרת ניקוד כמעט לחלוטין, ורק קצות אברות היד שחרחרים ויוצרים ניגוד עם שאר הכנף. החלקים התחתונים (חזה ובטן) בצבע בז' בהיר, חלק או מנוקד בדלילות בנקודות שחורות קטנות. צבע הזנב למעלה אפור-תכלכל (מלמטה נראה לבנבן) ובקצהו פס שחור רחב הנראה מלמעלה ומלמטה.

הראש חום עם פספוס שחור עדין. פס "שפם" שחור דק מתחת לעין. :צבעי הנקבה החלקים העליונים חומים אדמדמים, מפוספסים בפסי רוחב שחורים עדינים. אברות הכנף שחרחרות. תחתית הכנף לבנבנה, מנוקדת בשחור, וקצות אברות היד שחרחרים. החלקים התחתונים בצבע בז' בהיר מפוספס בנקודות מוארכות בצבע שחור. הזנב חום אדמדם מלמעלה (מלמטה נראה בהיר) עם פסי רוחב שחורים עדינים, ובקצהו פס שחור רחב. הטפרים בצבע צהוב בהיר.

דומה מאד לבז מצוי. בתצפית בשדה קל לזהות את הזכרים, בעוד שקשה להבדיל :זיהוי ומסייעים לזיהוי. נתמקד שונים מקולות הבז המצוי הקולות של הבז האדום .בין הנקבות בסימנים המבדילים בין זכר הבז האדום לעומת זכר הבז המצוי. הראש אפור כחלחל עז, והלחי חלקה, לעומת ראש אפרפר דהוי עם פס שפם ("דמעה") שחור מתחת לעין בבז המצוי. חלקי הגוף העליונים אדמדמים בשני המינים: הצבע עז יותר וחלק, ללא ניקוד, אצל הבז האדום, בעוד שלבז המצוי יש ניקוד שחור. סוככות כנף גדולות: אפורות כחלחלות ויוצרות פס בולט, בין החלקים העליונים האדמדמים לבין אברות הכנף השחרחרות, אצל הבז האדום בלבד. אצל הבז המצוי אדמדמות כמו שאר החלקים העליונים. תחתית הכנף: לבנה מבריקה מנוגדת לקצוות השחרחרים לעומת בהירה מנוקדת בשחור, ואחידה ללא ניגוד, אצל הבז המצוי. חזה ובטן: חלקים או עם נקודות שחורות קטנות ומעטות לעומת מנוקדים בנקודות שחורות מוארכות ורבות אצל הבז המצוי.

תפוצה ובית גידול:

במערב ומרוקו הבז האדום הוא עוף נודד. אזור הקינון משתרע מספרד
במזרח. אחרי הקינון נודדים הבזים לאפריקה. אזור החריפה משתרע ומונגוליה ועד סין
מצפון ומדרום לקו המשווה, ומגיע עד לקצה הדרומי של אפריקה. בית הגידול המועדף
על הבז האדום הוא שטח פתוח המכוסה צמחייה עשבונית ועשיר בחרקים גדולים, שהם
מזונו העיקרי. בישראל מקננים בזים אדומים במקוטע בין טרשי צפת ורמת
נמצא .בצפון וצפון הנגב בדרום. ריכוז הקינון העיקרי נמצא באזור רמות מנשה כורזים
גם באזור נצרת, הגלבוע, מזרח השומרון דרומה עד יריחו וירושלים, שולי עמק יזרעאל
ועמק חרוד, אלונה, הדום השומרון ושפלת יהודה מראש העין ודרומה עד מצפון לבאר

<u>:מזוך</u>

הבז האדום ניזון בעיקר מחרקים שהוא צד בשטחים פתוחים (שדות בור, שטחי מרעה, בתות ספר) ומעדיף בעיקר חסרי חוליות גדולים עקרבים ונדלים, אך גם זוחלים כגון לטאות ונחשים ,חיפושיות ,חרגולים ,כמו צרצרים קטנים ומכרסמים קטנים כמו עכברים ונברנים. בעת הציד הבז מרפרף במקום, כאשר תנועות כנפיו מהירות, ראשו מופנה מטה ואינו נע, ואז צולל אל טרפו ו"דורס" אותו בטפריו. טרף קטן כגון חרקים מועבר תוך כדי תעופה מהטפרים אל המקור, ויכול להיאכל באוויר או שהוא מובא כד אל הקו.

מחזור החיים:

הבזים האדומים מגיעים לארץ בחודש פברואר (הבוגרים) ומרץ (הצעירים). עם חזרתם הם תופסים את מקומות הקינון שלהם, שרובם נמצאים במבנים. הבזים אינם בונים קינים. הם מטילים בכוכים אפלים בעיקר בגגות ישנים ובחורים בקירות. מיעוטם מקננים באתרים בשטחים פתוחים, כמו כוכים במחצבות או בקירות סלע טבעיים. לעיתים רחוקות הם מקננים בדקלים עבותים. מקומות הקינון משמשים את הבזים בקביעות שנה אחר שנה. סימון הבזים בעזרת טבעות גילה שלעיתים קרובות חוזרים שני בני הזוג לאותו קן בו קיננו בשנה הקודמת ומקננים שוב יחד. העימותים הקשורים לכיבוש מקום הקינון מתרחשים בין נקבה לנקבה (לעיתים קרובות בתוך הקן, כפי שנמצא בצפייה בהקלטות מהקינים) ללא התערבות הזכר, ובין זכר לזכר, ללא התערבות הנקבה. בתקופת החיזור, אחרי כיבוש הקן, לנים לעיתים שני בני הזוג יחד בתוך הקן. במקרים אחרים לנה בו הנקבה לבדה. תקופת החיזור נמשכת כחודש, בחודש מרץ, ובתקופה זו מביאים הזכרים לנקבות מנחות (מתנות) מזון ומתרחשות הזדווגיות רבות. בסוף חודש מרץ ובתחילת אפריל מתרחשת ההטלה. בדרך כלל מוטלות 5 ביצים. לקראת ההטלה מבלה הנקבה זמן רב בתוך הקן, ואינה מאפשרת לזכר ללון עמה בקן. הביצים מוטלות אחת ליומיים, ועם הטלת הביצה הרביעית מתחילה בדרך כלל הדגירה. זו נמשכת כ- 28 יום, ומתבצעת על ידי שני בני הזוג. הנקבות דוגרות בלילה והשכם בבוקר הן מוחלפות על ידי הזכרים. במשך היום דוגרים הזכר והנקבה לסירוגין. הביצים בוקעות בסוף אפריל-תחילת מאי. בימים הראשונים שוהה הנקבה בקן עם הגוזלים והזכר אחראי על הבאת המזון לקן. הנקבה לוקחת ממנו את המזון ומאכילה את הגוזלים בחתיכות קטנות. הגוזלים הבוקעים אחרונים קטנים מאחיהם ושורדים רק אם קיים שפע של מזון. כעבור מספר ימים מתחילות גם הנקבות לצאת לציד. הנקבה ישנה עם הגוזלים בקן עד שנעשים גדולים מדי ואי אפשר לדגור עליהם (גיל שבועיים-שלושה). הגוזלים פורחים מהקן בגיל 35-40 יום, לרוב בתחילת יוני, ולפעמים חוזרים אליו מדי פעם בימים הראשונים. זמן קצר אחרי פריחת הגוזלים מהקינים עוזבים הבזים את האזור. הבזים מתחילים לקנן בדרך כלל בגיל שנתיים. הפרטים הצעירים, בני שנה, מגיעים בדרך כלל אחרי הבוגרים, לקראת סוף חודש מרץ, ורובם אינם מצליחים לתפוס מקומות קינון ולקנן.

הוכבו מצוי: הונדו מצוי:

תיאור כללי:

ובמקרים חריגים הוא יכול להגיע גם לאורך של ,אורך הדרבן הוא כ-60–70 סנטימטרים זנבו קצר, ואורך קוצי גבו כ-30 מטר ויותר. משקלו של זכר בוגר הוא כ-17 קילוגרמים סנטימטרים.

ארוכים גמישים וקהים, וקצרים ,בצדי גופו ועל גבו של הדרבן נמצאים שני סוגי קוצים קשיחים וחדים. על זנב הדרבן ישנם קוצים רחבים וחלולים. צבעו של הדרבן קשיחים וחדים. על זנב הדרבן ישנם קוצי הגב שלו הם שחורים ולבנים ,עד שחור הוא חום קוצי הזנב לבנים ומשמשים .וקוצי הגב שלו הם שחורים ולבנים ,עד שחור הוא חום להרתעת אויב על ידי פריסתם ונענוע בהם ליצירת מראה גדול, רועש ומאיים. והם למעשה שערות שהתפתחו לקוצים (בדומה שעל גוף הדרבן עשויות קרטין הקוצים המסתיים בקוצי הזנב הלבנים, ובצדי בתחתית גבו של הדרבן ישנו פס לבן .(לקרן הקרנף משמש לו להגנה. ,צווארו יש פס לבן רחב. החוש המפותח ביותר של הדרבן בטבע היא כשיריח אדם, גם ממרחק - ינוס בחזרה למאורתו. תוחלת החיים של הדרבן בטבע היא 14–12 שנים ועד 20 שנים בשבי.

<u>תחום מחיה:</u>

וחצי האי דרך עיראק ומזרח הים התיכון מטורקיה :הדרבן המצוי נפוץ באסיה אם כי האוכלוסייה בדרום הנגב דלילה ,הדרבן נפוץ בכל רחבי ישראל .ועד הודו ערב למדי. צפיפות האוכלוסייה עולה בקרבת אזורים חקלאיים. הדרבנים חיים בשטחים הם חיים לרוב בזוגות, ועם .פתוחים, בחולות, ביישובי אדם, ביערות ובמדבריות צאצאיהם שעוד לא בגרו. הדרבן חי במערכת מחילות שאורכן יכול להגיע עד ל-17 מטרים ולעומק של עד 2.5 מטרים. זוג הדרבנים חופר את מחילתו בהדרגה: תחילה את הפתח, ובהמשך, מדי לילה, עד שמתקבלת מחילה ארוכה. בקצה המחילה נמצא מעין "חדר" מורחב המשמש את ההורים ושני הצאצאים. קצה המחילה נמצא כמעט שני מטרים מתחת לפני האדמה ומשמש כמבודד מפני פגעי הסביבה (חום או קור, גשם ורוח). בממוצע (בין 2–0.5 קמ"ר, בהתאם לכמות המזון בדרך כלל, על כל קילומטר רבוע

הזמינה, עונת השנה והמצב החברתי) חי זוג אחד של דרבנים עם צאצאיו, ולעיתים, גם ואת נחלתו הוא דרבן רווק המחפש בת-זוג לחיים. הדרבן (בעיקר הזכר) טריטוריאלי שני בני הזוג מטילים גללים באתר קבוע המרוחק עד כ-300 וגללים מסמן על ידי שתן מטרים מפתח המחילה.

פעילות:

זמן הפעילות העיקרי של הדרבן הוא בלילה. בכל לילה, משעת השקיעה ועד עלות השחר, יוצא הזוג ממאורתו לחפש מזון. לרוב, הנקבה היא המובילה. אם יש גורים, הם מצטרפים לזוג הבוגרים והמשפחה כולה נעה ביחד כקבוצה. בקיץ, הלילה הקצר מנוצל כולו לאיסוף מזון, ואילו בחורף מסתפק הדרבן בכ-7 שעות ליליות. בלילות של ירח מלא עדיין נמוכה היציאה מתאחרת וחיפוש המזון מסתיים מוקדם מהרגיל, כשהטמפרטורה

ואף צמחים, (וסתוונית כגון עירית) ובצלים שורשים, פקעות, הדרבנים אוכלים עשבים לעיתים הדרבן אוכל גם מגידולי מטעים וגינות ירק, לכן הוא נמנה עם .כגון תפוח אדמה המזיקים לחקלאות. לדרבן חוש ריח מפותח, דחף חפירה גבוה וציפורניים עבות וארוכות אחרי שזיהה את המזון, חפר והגיע אליו (בעזרת שערות בין האצבעות .(טפרים) המגרפות את הקרקע החוצה), רובץ הדרבן ליד החפירה ואוכל את מזונו בעזרת שיניו ולשונו המחוספסת.

הצמחים אינם מספקים את, (באזורים שבהם הקרקע עניה בסידן (כגון ברמת הגולן צורכי הסידן של הדרבנים והם נאלצים להשלים צורך זה באמצעות אכילת עצמות. מסיבה זו אוכלים הדרבנים באזורים אלו עצמות של בעלי חיים הפזורות בשטח, אך גם עצמות בני אדם הקבורות בעומק לא רב.

במחקר שערך פרופ' צבי סבר נמצא שהדרבנים שוכנים במשך היום במחסות הנמצאים מתחת לפני הקרקע (מחילה, מאורה, סבך צמחייה או מערה), ואחרי שקיעת השמש יוצאים לעבר האזור שבו יאכלו במשך הלילה. לפני הזריחה מקפידים הדרבנים לחזור אל מקום המחסה הקבוע, אלא אם התגלו על ידי טורף, שאז יברחו אל מחסה חלופי כדי שלא לגלות את מיקומו של המחסה הקבוע. זכר ללא בת זוג נוהג לשטט בחופשיות, כשהוא מחפש נקבה להקים עמה משפחה.

רבייה וצאצאים:

וחיים בזוגות קבועים לאורך כל חייהם (במקרים מסוימים ניתן הדרבנים הם מונוגמיים למצוא שתי נקבות במחילה אחת). במחקרו של צבי סבר נמצא שיחסי המין בין בני הזוג מתקיימים כל השנה בקצב של 8–6 פעמים ביום, אך נקבת הדרבן פורייה רק במשך שתי תקופות בשנה, למשך לילה אחד או שניים. בשעת ההזדווגות הדרבן מסמר את קוציו כפי שהוא עושה בכל מצב של התרגשות. הזכר מציב את רגליו הקדמיות וחודר אל הנקבה עם איבר מין באורך של כ-5 סנטימטרים. דרבן זכר שאינו מקיים יחסי מין בקצב [דרוש מקור] המשביע את רצון הנקבה זוכה למכת זנב על אפו.

הקשר בין בני הזוג מתבטא, פרט להזדווגות, גם בתקשורת ריח ומגע. הדרבנים מרבים ללקק זה את זה בעורף (שם השיער רך), בפנים ובבטן, להתכרבל יחד ולרבוץ צמודים. הדרבן הוא אחד מבעלי החיים המעטים שמקיימים יחסי מין גם למטרות שמירת הקשר ונראה שגם הדולפין הבונובו .הזוגי (בקבוצה זו נמצא גם האדם).

פעם או פעמיים בשנה, בדרך כלל באביב ובסתיו. משך נקבת הדרבן ממליטה של נקבת הדרבן הוא כשלושה חודשים. לרוב נולדים שני גורים בכל המלטה, ההיריון אך לעיתים נולדים יותר. ההמלטות מתבצעות במחילות. נקבת הדרבן מיניקה את הגורים בעודה שוכבת על גחונה, באמצעות שתי הפטמות שעל כתפיה, אחת על כל כתף. במקרה של המלטת שלישייה, גורלו של השלישי, שהוא לרוב החלש יותר, נחרץ כמעט מראש: שני אחיו יהרגו אותו בנשיכות כחצי שעה לאחר ההמלטה, כיוון שאימם מסוגלת להיניק רק שניים. כל אחד מהגורים תופס צד אחד מגופה של הנקבה, ויונק רק ממנו במהלך שלושת חודשי היניקה.

הגורים נולדים מפותחים - בתחילה שערותיהם רכות, ואחר כך מתקשים הקוצים במהירות ומשמשים להגנה. כבר בגיל 20 דקות הגורים הם בעלי כושר תנועה, עיניים פקוחות ודחף לשוטט סביב אזור ההמלטה. הגור מגיע לבגרות מינית כשהוא בן פחות משנה ומשקלו כ-10 קילוגרמים. בימים הראשונים נותרים הגורים במאורה, כאשר הוריהם יוצאים עם שקיעה לאכול על פני השטח. בהמשך מצטרפים הגורים להוריהם בחיפוש אחר מזון. בין בני-הזוג מתקיים שוויון מלא בכל הנוגע לטיפול והגנה על הצאצאים. הזכר שותף פעיל בטיפול בצאצאים, והוא נמצא איתם מחצית מהזמן - תופעה יוצאת דופן אצל היונקים. כשאחד הגורים בוכה, הוא הראשון שירוץ אליו להרגיעו כאשר זוגתו יוצאת ללקט מזון - הוא ישאר לשמור עליהם.

בהגיעו לגיל שמונה חודשים, עוזב הגור הזכר את הקן ויוצא לחפש לעצמו בת-זוג לחיים. כל לילה, יוצא הרווק הצעיר לצעדה של כשמונה קילומטרים, וכשהוא מוצא בת-זוג, הוא נשאר איתה בטריטוריה שלה. גורה נקבה עוזבת את בית ההורים כשהיא בת עשרה חודשים עד שנתיים, ובוחרת לעצמה תחום מחיה חדש, הקרוב לאזור בו גדלה. לתחום מחיה זה יחלו להיכנס דרבנים רווקים, שמהם תבחר לה בן-זוג לחיים. הדרבנית (ולא הדרבן הזכר) היא זו המחליטה מי יהיה בן-זוגה. מרגע תחילת החיים המשותפים, הזוג הצעיר אינו נפרד. הדרבן והדרבנית קובעים את ביתם במערה נטושה, או במחילה שחפרו.

אויבים:

גורי .והנמרים האויבים הטבעיים של הדרבנים הבוגרים הם הזאבים בארץ ישראל באזורים אחרים בעולם חומדים את .וצבועים דרבנים נטרפים לרוב על ידי שועלים והטיגריסים בשרם גם האריות.

הטורפים הכלביים נושכים את הדרבן באפו, פעולה הגורמת לו זעזוע מוח. לעומתם, הטורפים החתוליים סוטרים לדרבן באפו. הגנתו של הדרבן היא קוציו הקשים והארוכים - הדַּרִבֹּנוֹת, אולם כאשר הוא הפוך על גבו הוא אינו מוגן עוד הואיל ובטנו נעדרת קוצים. הדרבן הוא יצור חששן, ולמרות האגדה הוא אינו משלח או יורה את דרבנותיו בשום דרך. כשהוא חש בסכנה, זוקף הדרבן את קוציו הקדמיים וכך הוא נראה גדול יותר מממדיו האמתיים. במקרים קיצוניים יותר הוא מפתיע את רודפיו בהסתערות פתאומית עליהם, כדי לאיים עליהם או כדי לתקוף את אפם השלוח קדימה בקוציו האחוריים הקצרים והעבים. רוב הטורפים תלויים בחוש הריח שלהם ולא יסתכנו בפציעה העלולה להוביל גם לסיבוכים דלקתיים באפם. אז, מנצל הדרבן את ההלם הזמני של התוקף ונמלט דרוש].למאורתו. ידועים מקרים שבהם נמרים וטיגריסים מתו כתוצאה מתקיפת דרבנים בכל פעם שהוא מטיל צואה הוא משתכשך .על קוציו אין ארס. זה למעשה זיהום [מקור ברגע ששערותיו פוצעות את אויביו הם [דרוש מקור].בה וכך יוצר זיהום על שערותיו [דרוש מקור].מתים מזיהום.

פולשים האויב העיקרי של הדרבן, זה שממיט עליו סכנת כליה, הוא האדם. הציידים בלילה לתחום המחיה של הדרבנים, ברכבי שטח, מצוידים בזרקורים ובכלבי הכלבים מאתרים את הדרבנים ואז, בעזרת מקלות, מבריחים הציידים את הדרבנים .ציד שיצאו לחפש מזון מבין השיחים, דולקים אחריהם (הדרבן הוא חיה איטית), ומרוצצים את גולגלתם במכות אלה. בחלק מהמקרים, יורים הציידים בדרבן בנשק חם. הדרבן הוא חיה גדולה וכאשר בשטח נעה משפחה שלמה, המונה ארבעה פרטים, קל לציידים לזהות אותם ולחסלם. ישנם ציידים החופרים לתוך המאורות, שולפים את הדרבנים החוצה ואז הורגים אותם.

הדרבן נצוד על ידי שבטים בדווים וערבים לבנוניים המשתמשים בדם דרבנים טרי

כתרופת אליל עממית נגד מחלת האסתמה או כתרופה לעקרות אצל נשים, וכן על ידי

החקלאים, הרואים בדרבן בעל-חיים מזיק, ועושים מאמצים להיפטר ממנו. הדרבן מזיק
לחקלאות מאחר שהוא מכרסם ירקות ופירות מתחת לפני הקרקע או מעליה, כמו גם
צינורות פלסטיק. כיום, נשקפת לדרבנים החיים באזורים רבים בישראל סכנת הכחדה של
לדוגמה, אזור המאופיין ,ממש, ובאזורים מסוימים הם כבר הוכחדו. במישור החוף
בבנייה אורבנית רצופה ובפעילות ציד אינטנסיבית, נותרו דרבנים רק בכיסים קטנים
(אזור נחל קדש) לעומת זאת, בשטחים טבעיים בגליל .ובכרמל מאוד. כך גם בחבל צור
בלאו הכי צפיפותם נמוכה (זוג - מצבם עדיין טוב יחסית, ובנגב וירושלים ובהרי יהודה
על כל 1.2 עד 2 קמ"ר, לעומת זוג על כל שליש קמ"ר בשטחים חקלאיים) בגלל דלות
אחרים (בעיקר גדולים), הפיתוח האורבני אמצעי המחיה הטבעיים. יחסית ליונקים
לא הסב נזקים משמעותיים לדרבנים, משום שאלה גילו בישראל
לא הסב נזקים משמעותים לדרבנים, משום שאלה גילו בישראל
ולמדו להסתפק בתחומי מחיה מצומצמים, להתפרנס ממוצרי גמישות אקולוגית

אין הערכה מדויקת לגבי מספרם של הדרבנים בארץ, אך עם זאת ברור שמצבם אינו שפיר. הוכחה נוספת לכך מספקים הציידים: ציידי הדרבנים הגרים בתחילת המאה ה-21. נאלצים לנסוע לצורך הציד עד ים המלח באזור הכרמל את ציד הדרבנים, אך ברור כי לא די בכך כדי להגן על קיומו אסרה רשות הטבע והגנים של בעל חיים זה בארץ.

הייתה אוכלוסיית הדרבנים משגשגת בישראל.

שם מדעי)ויסקאש המחילות המכונה בקיצור ויסקאש: Lagostomus maximus) הוא הוויסקאש חי .שבתת-סדרת דמויי קביה הררי ממשפחת הצ'ינצ'יליים מין מכרסם זהו המין היחיד .ופרגוואי בוליביה ,במחילות בערבות העשב ההרריות של ארגנטינה. בסוגו החי כיום. מין נוסף בסוג

מפני שהוא בעל לסת גדולה, שפתו התחתונה שחורה , הוויסקאש מזכיר במקצת אוגר והעליונה לבנה, ויש לו שפם ארוך. עיניו קטנות וגופו שעיר. הוא שוקל עד 9 ק"ג ואורכו בערך 500 מ"מ. צבע פרוותו הסמיכה אפור-חום (הצבע שונה בין אזור לאזור בגופו), וברגליים הקדמיות יש ארבע אצבעות, לעומת שלוש אצבעות ברגליים האחוריות. זנבו של הוויסקאש גם הוא קטן.

הוויסקאשים טובים בחפירת מנהרות ונעזרים בכך על מנת לשרוד. בלילות הם יוצאים ללקט מזון מעל פני השטח. מזונם העיקרי הוא עשבים ושיחים צעירים.

החבורות מחולקות. הוויסקאשים חיים בחבורות קטנות החיות מתחת לקרקע הפמפס לקבוצות של זכרים ושל נקבות וזכרים מתבגרים עוזבים את להקות הנקבות, אך בעונת הרבייה שוהים חלקם עם הנקבות.

הם אינם נמצאים בסכנת הכחדה כלשהי.

EDIVIN 15X

תיאור:

צבי השיטים נבדל מתת-מינים אחרים של צבי מצוי הקצרות יותר, עצמות האף הצרות הזכרים קרני ,הצרה בגולגולתו

הארוך ושעיר. הארוכים יותר, חוטמו הרחב והשחור וזנבו ואוזניו צווארו ,ומוארכות צבעו כצבע אדמה כהה, עם פס לבן לאורך החלק הפנימי של רגליו האחוריות. בהשוואה הנפוץ בצפון הארץ ובמרכזה, ,(Gazella gazella) לתת-המין הארץ-ישראלי מבנה גופו צר וארוך יותר, צבעו כהה יותר והקווים על פניו בולטים יותר, ואוזניו גדולות הוא גדול יותר וכהה יותר מתת- .יותר ומוטות לצדדים, בדומה לאוזני צבי הנגב ונבדל מהמין צבי הנגב [2],הנפוץ בחצי האי ערב ,Gazella gazella cora מדד הכהה המפריד בין השטח החום של (Gazella dorcas) בצבעו הכהה יותר, בפס הצד הכהה המפריד בין השטח החום של .

ומתרמילי פרי של מענפים צעירים, מפרחים ,צבי השיטים ניזון בעיקר מעלים והוא מקבל די מים ממזונו, כך שאינו זקוק למי ,ושיטת הסוכך עצי שיטה סלילנית שתייה. הוא מסוגל לעמוד על רגליו האחוריות ולהישען ברגליו הקדמיות על ענפי העץ, אולם המעבר ,השיטה אינם מתעכלים בקיבתו זרעי .וכך לאכול מן העלווה והפירות שלו מסייע לנביטתם שלהם במערכת העיכול.

בשטח של כחצי הזכרים הדומיננטיים באוכלוסיית צבי השיטים מחזיקים טריטוריות נקבות (עד 4 פרטים) רועים בהן, בעוד זכרים אחרים חיים ב"עדרי קמ"ר, שעדרי לראשונה בגיל 18 חודשים, הנקבות מתייחמות [3].רווקים" מחוץ לטריטוריות אותו במשך כמאה ומיניקות [2],בן שישה חודשים ממליטות עופר בודד ובתום היריון ימים.

הגדרת תת-המין:

בתת-מין זה, השונה מצבי גיורא אילני הבחין הזואולוג בשנות ה-60 של המאה ה-20 הנגב ומהצבי הארץ ישראלי, וכינה אותו בשם "צבי הערבה". פרט אחד של תת-המין, שם חי עד , באוניברסיטת תל אביב לגן הזואולוגי 1969-שנלכד באזור יטבתה, הובא ב פרט זה ומספר גולגולות שימשו בסיס למחקר שערכה קבוצת חוקרים .1975-מותו ב שהגדירה את תת-המין צבי השיטים ופרסמה את ,היינריך מנדלסון 'בראשות פרופ ממצאיה ב1997

תפוצה:

הערבה, שבצפון חיו מאות צבאי שיטים באזור חצבה עד אמצע המאה ה-20 הערבה, שבצפון חיו מאות צבאי שיטים באזור חצבה על אוכלוסייה זו פרוע על ידי חיילי צה"ל אך ציד

על מציאתו (Ellerman) ג'ון ריבס אלרמן דיווח הזואולוג הבריטי 1951-ב הוא 1965ועד הערבה, אבל מאז לא הצליחו למצוא אותו בסקרים בדרום הנגב בדרום כמה פרטים של תת-המין, ובהמשך ב-1965 זיהה גיורא אילני [דרוש מקור].נחשב נכחד הסתבר שיש אוכלוסייה קטנה שלו באזור יטבתה.

כיום נותרו 33 פרטים בדרום הערבה, ובהם תשעה זכרים בוגרים בלבד. על מנת להגן הם נתונים .גודר עבורם שטח של כ-4 קמ"ר בין יטבתה לסמר ,עליהם מפני טורפים בסכנת הכחדה, ואם לא ישרדו, ייכחד תת-מין זה מהעולם.

הסוג כולל מינים .במשפחת הצבים היבשתיים הוא סוג (Testudo :שם מדעי)צב יבשה שני מינים מהסוג חיים .וצפון אפריקה קטני גוף החיים רק בדרום-מרכז אירואסיה בישראל - היחידים מכל משפחתם.

מיני הסוג:

בסוג המינים הבאים:

- צב יבשה אנטקי (Testudo antakyensis)
- צב יבשה לובי (Testudo flavominimaralis)
  - צב יבשה רוסי (Testudo horsfieldii)[1]
  - צב יבשה מצרי (Testudo kleinmanni)[2]
    - צב יבשה מדברי (Testudo werneri)
      - צב יבשה מצוי (Testudo graeca)
    - צב יבשה אירופי (Testudo hermanni)
  - צב יבשה מרגינטי (Testudo marginata)
- צב יבשה פלופונסוסי (Testudo weissingeri)

צינציילה:

הצ'ינצ'ילה היא חיה חברתית שחיה בזוגות או בקבוצות משפחתיות גדולות יותר. סביבת המחיה הטבעית שלהן היא מקומות סלעיים והרריים. כדי לתקשר ביניהן הצ'ינצ'ילות משמיעות מגוון רחב של צלילי ציוצים וחריקות שיניים.

מרשימות, בהן הצ'ינצ'ילה פעילה וסקרנית מאוד ובעלת יכולות אתלטיות על מנת להסיר מזיקים לגובה. היא משתמשת בחיכוך גופה בחול. יכולתה לקפוץ מהעור והפרשות

תוחלת חייה היא בין 15 ל-20 שנה.

צ'ינצילות בעבר. ציד רב עד כדי כך שהן פרוות הצ'ינצ'ילות הייתה אחת הסיבות לצייד לפעמים בתנאים אכזריים ביותר ,כיום מגדלים אותן בחוות. .היו קרובות להכחדה. הצ'ינצ'ילה משמשת כיום גם כחיית מחמד

רבייה:

בגיל 7-8 חודשים. ההריון עשוי להימשך ארבעה הצ'ינצ'ילות מגיעות לבגרות מינית חודשים ובסופו הצ'ינצ'ילות ממליטות בממוצע שני גורים. הצ'ינצ'ילות עשויות להיכנס מתייחמת מחדש כל 4 שבועות. הנקבה .אפילו כעבור שלושה ימים מההמלטה להיריון משך ההריון שלה 111 יום. ההמלטה נעשית בדרך כלל בין השעות 5–8 בבוקר. הגורים נולדים במשקל 30–70 גרם, עם עיניים פקוחות ומכוסים בפרווה. כמו כן הם נולדים עם מערכת תנועה די מפותחת. הצ'ינצ'ילה יכולה להמליט עד פעמיים בשנה. משקלם הממוצע של הגורים כ-30 גרם. הגורים מפסיקים לינוק בגיל 8 שבועות בערך.

מבנה גוף:

הצ'ינצ'ילה רכה ונעימה למגע. אורך גופה פרוות ,לצ'ינצ'ילה 4 רגליים קצרות עד מאוד 22—38 ס"מ ואורך הזנב 10—17 ס"מ. ברגליה הקדמיות יש לצ'ינצ'ילה 5 אצבעות, שבעזרתן היא יכולה לתפוס דברים, בדומה לאדם. לעומת זאת, ברגליה האחוריות רק ארבע היא יכולה לתפוס דברע אצבעות, והן גדולות פי שניים מהקדמיות. בדומה הדבר .הצ'ינצ'ילה גדלות באופן קבוע, בקצב של 5 ס"מ בשנה אחרים שיני למכרסמים עלול ליצור בעיות, שכן ללא השגחה הצ'ינצ'ילה מסוגלת לכרסם בגדים, רהיטים, ספרים ואף חוטי חשמל, דבר שיכול להוביל למותה. משקלה הממוצע בבגרותה הוא 500 גרם. שחור ,'בז ,לבן -וכו. בצבעים אחרים אך היום קיימות הכלאות ,צבעה הטבעי הוא אפור

תזונה:

ומקליפות עץ. בגידול ביתי מפירות ,וניזונה בטבע משורשים הצ'ינצ'ילה היא צמחונית היא ניזונה מפירות מיובשים וממזון יבש לחיות. הצ'ינצ'ילה רגישה לעמילן ולכן לא אוכלת תירס.

